

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Torontól Vármegyéből, Sept. 28-dik napján.
Méltóságos Udvari Tanácsos és Referendarius Kis Szántói *Lányi József* Úr ő Nagyságá, ezen Nemes Torontál Vármegyének, a' múlt Augustus 18-dik napján Haczfelden Méltóságos Generális *Csokonits József* Úr udvarában tartatott Generális Gyűlésén lépett-bé Fő Ispányi hivatalába. Nagy volt az öröm és tisztelettel telyes, mellyel ő Nagysága a' Tekint. Státusok és Rendek által fogadtattott.

Azon dicliót, mellyet ő Nagysága ezen alkalmatossággal a' Tekint. Státusokhoz és Rendekhez mondott, ~~válsamint azt is~~, mellyel ezek részéről ezen Tek. Megyének Notáriussa mondottak, párban ide rekesztve imé küldöm.

A' Méltós. Fő Ispán Úr következőképpen szállott a' Tek. Státusokhoz és Rendekhez:

Tekintetes Nemes Státusok és Rendek!

A' midőn ezen hivatalomba bélépek, elsőben is különös háláadással és örömmel tisztelem Felséges Urunknak kegyelmét, hogy ezen szép kiterjedésű, termékeny földekkel bővölkedő, és a' kereskedésre nézve is virágzó állapotban lévő, fényes földes Uraságokkal tündöklő Nemes Vármegyének kormányozását réám bízni méltóztattott.

Meg jegyzésre méltó, hogy a' mióta ezen N. Vármegye a' győzedelmes Cs. Kir. fegyverek

által a' Törökök' igája alól kiszabadítva lévén, Magyar Országhoz vissza kaptóztatott, többnyire Udvari Consiliariusok, a' kik a' Fels. Magyar Cancellarián szolgáltak, voltak ezen N. Vármegyének fő Ispánnjai, és részszerént ezen hivatalnak Administrátora, a' kik közül a' három utolsóval együtt volt szerentsém a' Fels. Cancellarián szolgálni.

En tehát azoknak számában már 5-dik vagyok; mindjárt az első fő Ispány néhai boldog emlékezetű Gróf *Györi Ferentz* udvari Consiliarius volt, a' kinek idejében állíttatott ezen Nemes Vármegye arra a' lábra, a' mellyen a' többi Magyar Országi Vármegyék állanak.

A' következett fő Ispányok alatt megerősödött az újonnan plántált publica administratziónak módja, és formája, és így hozatott-bé, és mind eddig fent tartatott mindenféle a' Publicumot illető dolgoknak törvényes rendszerént való folyamatja.

Praedecessoraimnak nyomdokit követni akaráván, én is, a' ki egyébaránt is barátja vagyok a' jórendnek, vigyázni fogok annak fenntartására, a' törvény rendelkezésének, királyi parantsolatoknak, és a' köz jóra czélozó végzéseknak tellyesíttetésére, egy szóval, a' köz Jónak előmozdítására.

Mindenkor és mindenekben szemem előtt tartani fogom ama minden virtusoknak és jó tselekedeteknek annyát és kútfejét, az igazságot, a' melly nem csak a' törvényes úton folyó perekben, hanem más esetekben is, és a' publica Administratiónak majd minden ágaiban, mindenféle panaszoknak elintézésében, és orvoslásában, a' ter-

heknek felosztásában, az ártatlannak oltalmában, a' bűnösnek büntetésében, az érdemes szolgáltnak jutalmazásában előfordúl. De hogy mindenek annak rendi szerént follyanak, és végbe vitessenek, hogy a' publica Administratio semmibe fogyatkozást ne szenvedjen, minden iparkodásom és vígyázásom mellett is, kettőre lessz szükség:

Egyik a' T. N. Státusoknak hasznos, és bölts tanátsa, és az előadandó esetekben hozandó bölts ítélete, másik a' magistratualis tiszt Uraknak serény munkálódása.

A' magistratualis tiszt Uraktól annyival inkább várhatom, hogy hivataljokban szorgalmasan eljárjanak, és kötelességeiket tökéletesen végbe vigyék, mivel kevés vagy majd semmi perek nem folyván előttök, azok által a' többi kötelességeiknek tárgyaitól el nem vonattatnak.

Igy remélem, sőt tellyes bizodalommal vagyok, hogy én is a' magam részéről hathatóssabban munkálódhatok azon czélra, hogy Fels. Urunknak, a' mivel törvény szerént tartozunk, megadattassék, a' Fels. rendelések végbe vitesse-nek, kinek kinek az igazság kiszolgáltassék, a' közönséges bátorság, mind személyre, mind vagyona nézve, és a' tsendesség, a' nemesi szabadság, a' közönséges népnek a' terhek' viselésére szükséges ereje, fenn tartassék.

Már ugyan hanyatlanak az én életemnek napjai, de még érzek magamban erőt, és a' meddig az Isten abban megtart, azt Fels. Urunknak szolgálatajára, édes Hazánknek, és jelessen ezen N. Vármegye hasznának eszközzésére fordítom; szerentsésnek fogom magamat tartani, ha azzal a'

végasztalással végezhetem életemet, és hivataltomat, hogy mindazokra nézve, melyeket elő számláltam, jót tehettem, és hasznot szerezhettem.

*Méltóságos Udvari Tanácsos, Referendarius
és fő Ispány Úr!*

Ha szóval nem jelentenénk is, mutatják ábrázataink, melly igen örvendetes mindnyájunknak ez a' nap, mellyen a' Méltóságos Urat, mint ezen N. Vármegye fő Ispányi hivatalába való belépésének napján közöttünk tisztelni, és néhai fő Ispányi hivatal Adminisztrátorunknak Nagy Méltóságú *Eötvösesi Lovász Zsigmond* Úr Excellentziájának halála után, Fels. Királyunk' kegyelméből, a' Méltóságos Urban, ismét bőlts fő Kormányozónkat találni szerentsénk vagyon.

Nints a' Hazának olyan része, mellyben a' Méltóságos Ur' érdemei esmértesek nem volnának; 's mellyben közelebbről való esmerési, a' Méltóságos Úr böltsességét, igazság-szeretetét ' Királya és Hazája eránt való hívségét, és hivatalja folytatásában fáradhatatlan munkasságát tisztelettel ne emlegetnék.

Vagyon tehát elég okunk azon örvendeni, hogy Fels. Urunk fő Ispányunká Méltóságodat rendelni méltóztatott.

Jeles bizonyága ez egy részről az ő Felsége Méltóságod' virtusaiban, 's böltsességében helyheztetett bizodalmanak, más részről pedig azon kegyelmének, 's atyai hajlandóságának, mellyet ezen Ns. Vármegye eránt már ennekelőtte is sok ízben nyilatkoztatni méltóztatott.

Nem tehet ugyan is nagyobb jót a' Fejedelem szeretett hív jobbágyinak, mint midőn azok

nak olly kormányozót ad, kinek böltssességét 's virtusait maga felséges szolgálatjában sok alkalmazosságokkal próbálta és tapasztalta, 's azért hozzája tellyes bizodalommal van.

Ezen ő Felsége kegyelmének hív jobbágyi háládatossággal való megesmérése pedig, annál kedvesebb érzéseket szerez szíveinkben, mennél erősebb reménységgel mintegy látjuk azon jókat, mellyek reánk Méltóságod' virtusiból következnek.

Igazság' szeretete ugyan is, hogy valaki igazságtalanul szenvedjen, meg nem engedi, 's bátorít bennünket, hogy az igazság' kiszolgáltatásában kívántató álhatatosságtól magunkat semmi tekintet által eltántorittatni ne engedjük, 's így Nagyságod' kormánya alatt, sem a' jobbágyok' törvénytelen terhektől, sem a' Nemesek törvényes jussaik' sértésétől nem tarthatnak.

Az érdemesek' megjutalmaztatásán, 's boldogításán igyekezni, leg kedvesebb foglalatossága vólt mindenkor Méltóságodnak, azért azon sem búsulunk, hogy érdemeink feledékenységbe hajtódjanak, sőt bízunk abban, hogy Méltóságodnak ő Felsége előtt sokat érő ajánlása által, kinek kinek érdemei illendőképpen megjutalmaztatnak.

Fáradhatatlan munkássága továbbá, valamit csak e' N. Vármegye virágzó állapotjának fenntartására, 's öregbítésére, és a' Fels. Kir. szolgálatnak 's a' köz jónak előmozdítására, itten elkövetni lehet, mindent maga idejében végire fog hajtani.

De bátorkodunk mi is a' Méltóságos Urat arról bizonyossá tenni, hogy mindnyájunkban

engedelmes hív segítőkre tarthat számot, kiket hivatalos munkáinknak sem sokasága, sem terhe, sem a' magunk dolgaira való gondoskodás, törvényes kötelességeink tellyesítésében hátra nem fog tartóztatni, 's hízkelünk magunknak azzal, hogy valamint mi Méltóságod kőrmányozása alá lett jutásunkon őrvendünk, úgy Méltóságod is őrvendeni fog idővel azon, hogy mi bennünk mind a' Felség, mind a' Haza javának előmozdításán tellyes erővel igyekező hív hazafiakra talált.

Ezen bizodalommal magunkat a' Méltóságos Úrnak gratziájába alázatosan ajánljuk, kívánván tiszta szívünkőől, hogy az Úr Isten Méltóságodat azzal az igaz állandó őrvömmel, mellyet a' jó tselekedetekre való vissza emlékezés szokott szűlni, jó egészségben sokáig élni kegyelmesen engedje.

BCU Cluj / *Buda Octob. 4 dikén.* Cluj

Itt és Pesten kihirdettette a' N. Magistratus, hogy az 1 és 2 forintos Bankotzédulákat, Oktob. 31-dik napjáig minden ember béváltsa, mint-hogy azután telyességgel el nem vétettetnek.

Az ide való szőlőhegyeken hólnap elkezdődik a' szüret, 's bővebb fog lenni, mint tavaly vőlt, A' bor is jobb leszén, mint eleinten reménltetett, mellyet a' Septembéri meglehetős meleg napoknak lehet köszönni.

Erdély Ország.

Közép Szólnok Vármegyéből September 15-dik napján, 1812. Sokszori tapasztalásunk szerint, kedves matériája a' Magy. Kurir írónak a' tehén himlőről való tudósítás. Nem is ok nélkül, mivel, a' mennyi hadakozás vőlt a' világ teremtésétől fogva, nem vőlt azoknak az emberi

nemzetre nézve annyi jó következése és haszna, mint ennek a' megbetsülhetetlen találmánynak.

En is közlök a' Magy. Kurir' Íróival olly tudósítást, melly talán az eddig valóknál hathatósabb fog lenni a' két Nemes Magy. Hazára nézve, mert bájába serkentjük mi a' szüléket a' himlőoltásra, ha annak teljesítésére nem szorítatnak illendő móddal. Önön maga Fels. Urunk is minden intézeteket megtétetett ezen tárgyra nézve, még is mindazáltal egy Jurisdictió sem ditsekedhetik avval a' hazában, Közép Szólnok Vármegyén kívül, hogy abban az emberi nemzetnek legöldöklőbb mótelye az Arábiai himlő kiírtatott volna; ellenben az említett nemes Vármegyére nézve igaz az, hogy már egynéhány esztendőktől fogva, ide nem meri az emberi nemzetnek ez a' dühös ellensége gyilkos fogait bűntni. Ezt pedig azoknak az elsőb, rangú tisztviselőknek köszönhetjük főképpen, a' kiknek rendelésekből minden helységben conscribáltattak azok a' gyermekek, a' kik még vagy bé nem óltattak, vagy az Arábiai himlőn által nem estek, és a' seborvosoknak ez a' conscriptio minden helységben kezekbe adattatván, a' Nemesek fiscalis actio terhe alatt, a' nemtelenek testi büntetéssel való fenyegetődzéssel kényszerítettek a' helységekbe meg érkezett Chirurgusokhoz gyermekeiket a' béoltás végett vinni, kiket ők 8 nap múlva ismét meg nézván, ha az első óltás meg nem fogant, vagy ha fattyú himlője volt a' béoltott gyermeknek, újobban béoltották, és ha ez sem használt, harmadszor is azt mivelték, 's e' szerént, mivel senki sem mérészlette a' parantsolatot meg törni, a' béoltás ebben az egész Vármegyében

végbe ment. Az értetlenebb Nemesek között ugyan néhányan rugodóztak az ellen eleinte; de mivel ellenek, mint tulajdon gyermekeiknek gyilkosaik és a' ragadó nyavaját a' társaságba béhozni, 's abban kiterjeszteni igyekezők ellen kemény fiscalis actio indíttatott; utánna vitték a' Chirurgusnak más helységbe is a' gyermekeiket.

E' megesvén, újra a' folyó esztendőben az előbbi óltás után született gyermekekre nézve circuláltak a' Chirurgusok, és azokat is béoltották, mellynek az a' jó következése lön, hogy ezen Vármegyében négy vagy öt esztendőktől fogva híre sem hallatik az Arábiai himlőnek, holott voltak olyan helységek benne, mellyeknek tsak egy része tartozván ezen Vármegyéhez, és tsak abban a' részében óltatván bé a' gyermekek, a' más részen lévőket meglepte, 's rendre ölte az Arábiai himlő, de a' Közép Szólnoki részen lévőket egészen elkerülte; és így ha más Jurisdicciók is ezt miveltek volna, melly nem sok alkalmatlanságot okozott a' Tisztviselőknek, ma a' Magy. Hazából egészen ki volna írtatva ez a' gyilkos métely az Arábiai himlő.

Tek. Közép Szólnok Vármegyének fellyebb előbeszéllett hasznos és követésre méltó intézkedéseit, bár mind a' két Magyar Hazában követnék azok, a' kikre van az emberi nemzet életére, 's egészségére való vigyázás bízattatva; ilyen módon sok ezer ártatlan kisdedek életben és épségben maradnának, kikre nagy szükség vagyona' mai világban.